

FOTO - RITVARS SKUIJA, DIENAS BIZNESS

Andrejsalas mols un Daugavmala salas ziemeļos ir iecienītas vietas pastaigām. Mols šobrīd slēgts pastaigām drošības apsvērumu dēļ, bet saulainās vakara stundās līdz žogam un aizlieguma zīmei cilvēku ir daudz. Nākotnē mola teritorija, saukta arī par Eksportostas dambi, ir ar iespēju attīstīt hidrotehniskas būves. Proti, te varētu būt jahtu piestātnes, degvielas uzpildes stacija peldlīdzekļiem, dažādu mazo peldlīdzekļu apkopes vietas, kuģošanas drošības, cita infrastruktūra, peldvietas. Tāpat te var būt kafējnīcas, paviljoni un nojumes ar tirdzniecības stendiem. Pagaidām mols ir slēgtā tehniskā stāvoklī un vietām izveidojušies izskalojumi, kas radījuši seguma iebrukumus molā. Savukārt tam pieguļošā Daugavas krastmalas promenāde ir ar stipru segumu, kas pastaigām nav īsti piemērots, lai arī daudzi to izvēlas baudīt saulrietu. Nākotnē visa Andrejsalas krastmala ir plānota kā publiski pieejama promenāde ar apstādījumiem 15 metru platumā.

FOTO - RITVARS SKUIJA, DIENAS BIZNESS

Vecais graudu elevators ir 1914. gadā ekspluatācijā nodota ēka, kas sākotnēji piederēja Latviešu lauksaimnieku ekonomiskai savienībai. Pēc Rietumeiropas piemēra šāda tipa ēkas var tikt veiksmīgi atjaunotas un piemērotas mūsdienām. Zemesgabalā iespējamas komercbūves, dzīvojamās ēkas, izglītības iestādes vai biroju nami. 2008. gadā par Andrejsalas vecā elevators ēkas iespējamo attīstību notika plenērs, kurā piedalījās seši arhitektu biroji. Plenērs parādīja, ka eksistē vairāki līdzvērtīgi objekta attīstības varianti, kas ļauj šai vietai kļūt par salas enkura objektu.

PILSĒTVIDE

Andrejsala – Rīgas rītdienas pērle

Jau tuvāko gadu laikā Andrejsala var kļūt par dinamiskāko attīstības vietu, jo ostas kravas pamet pilsētas centru. Ir visi priekšnoteikumi šo vietu padarīt par īstu pilsētas pērli

Īpašnieku intereses gan Andrejsalā, gan Andrejostā, gan Rīgas Pasažieru terminālī pārstāv SIA *Rīga Port City*. Uzņēmums norāda, ka Andrejsalai jābūt dzīvai un ilgtspējīgai pilsētas apkāmei, kas pievelk cilvēkus – dzīvošanai, darbam, izklaidei. *Rīga Port City* mērķi saskan ar Rīgas pašvaldības attīstības nostādņiem. Andrejsala strauji mainīsies no industriālas zonas uz sabiedrisku, *Dienas Biznesam* apstiprināja Rīgas domes Pilsētas attīstī-

bas departamenta direktora biroja Sabiedrisko attiecību vadītāja Solvita Brencē. «Andrejsalas un Andrejostas teritorijas mēs saredzam kā apkāmi ar lielu potenciālu, kurai nepieciešama tās identitātes izkopšana. Andrejsalai ir divi lieli trumpji: pirmais – ūdensmala, kas, kā zināms, ir viena no nozīmīgākajām Rīgas telpiskajām struktūrām, un otrs – teritorijas atrašanās Rīgas vēsturiskā centrā tieši tuvumā, tāpat viegli un ērti sasniedzama,» norādīja S. Brencē.

Neapgūtā krastmala

Patlaban Andrejsalas teritorija Rīgā ir viena no retajām Eiropas lielpilsētu ūdeņu krastmalām, kas nav apgūta. Pēc Rīgas pilsētas Attīstības departamenta norādes, labi piemēri dažādu projektu realizācijai ir teju visās Eiropas metropolēs un pat pašreizējā stāvoklī Andrejsalai piemīt magnētisms, kas piesaista jauniešus, atpūtniekus, māksliniekus, sportistus, romantiķus un pilsētas viesus. Jau patlaban salā notiek radošas darbnīcas, darbojas mākslas telpas, notiek Andrejostas kvartāla koncerti, ir tirdziņš, rinda kafējnicu un notiek dažādas sporta aktivitātes. Attīstības plānos Daugavas krasta ērta sasniedzamība un labiekārtošana ir viens no galvenajiem uzsvāriem. Rīgas platība ir 304 kvadrātkilometri, un 40% no tās aizņem zilās un zaļās teritorijas. Diemžēl daudz no tām ir grūti sasniedzamas un neapgūtas, tostarp Daugavmala Andrejsalā.

«Ir jāparedz brīva piekļuve ūdenim. Jāveic dažāda tipa un līmeņa krastmalu labiekārtošana, lai veidotu dažādu un interesantu publisko ārterpju ar skatu punktiem un laukumiem dažādos līmeņos. Būtiski paredzēt arī infrastruktūru krasta sasniedzšanai no ūdensobjekta – nelielu piestātņu vai pontonu izveidi dažāda tipa motorizētiem un nemotorizētiem peldlīdzekļiem, kā arī jāveicina ūdens teritoriju izmantošanas dažādošana gan vasaras, gan ziemas sezonā,» teikts Rīgas ilgtspējīgas stratēģijā 2030.

Iespējama dažādība

Rīgas attīstības plānos Andrejsala paredzēta kā daudzfunkcionāla darījumu, mājokļu un nozīmīgu publisku objektu teritorija, kas iecerēta kā pilsētas apakšcentrs, kas tieši saistīts ar jūras pasažieru transportu, jahtu sportu, rekreāciju un tūrismu. Vienkārši runājot, patlaban Andrejsalā var būvēt teju visu tipa būves – gan izklaides parkus, gan koncertzāles, gan dzīvojamās mājas, gan konferenču telpas, gan viesnīcas.

Pašvaldībai salā nepieder neviens zemesgabals, un tas nozīmē, ka noteicēji būs privātpašnieki un valsts, informēja Rīgas domē. Par Andrejsalas iespējām domāts jau iepriekš. 2009. gadā apstiprināts Andrejsalas detālplānojums, kas izstrādāts pēc SIA *Jaurrīgas attīstības uzņēmums* pasūtījuma. Teritorijas plānojums piedzīvojis nelielas izmaiņas, ievērojot Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības teritorijas plānojuma grozījumus 2013. gadā. Ir vēl citas ietekmes, kas mazliet maina sākotnējo detālplānojumu. Izmaiņas nav ietekmējušas būvniecības brīvību salā kopumā, un nopietnu ierobežojumu attīstītājiem nav. Pavisam Andrejsalā ir 11 zemesgabali, kuri pieder dažādiem privātu uzņēmumiem, kā arī valstij un AS *Latvenergo*. Andrejsalā atrodas viena dzīvojamā māja, vēsturiskā Rīgas spēkstacija, Enerģētiskais muzejs, vēsturiskā Andrejsalas šķirotavas stacija, vēsturiskais elevators, kā arī jaunais elevators.

Kā būs

Pašvaldība attīstības procesus privātajā teritorijā ietekmē, nosakot prasības teritorijas plānojumā atbilstoši pilsētas attīstības stratēģijai. Tālāk plāni tiek detalizēti un apstiprināti konkrētos detālplāna darba uzdevumos. Pašvaldība šos detālplānojumus uzrauga izstrādes procesā un vēlāk apstiprina. Būvprojektu fāzē pašvaldība var izvirzīt nepieciešamos nosacījumus, un tās pienākums ir apstiprināt tikai kvalitatīvi izstrādātus būvprojektus. Andrejsalas attīstības un apbūves koncepcija un noteikumi ir izstrādāti. Attīstības vīzijas ir publiski pieejamas, tomēr saprotams, ka tās var arī mainīties, jo kopš to radīšanas ir pagājis laiks un, iespējams, mainījušās īpašnieku ieceres,

VIEDOKLIS

Atvērti idejām par Andrejsalas attīstību

Gvido Princis, Rīgas pilsētas arhitekts:

Andrejsalā vairs nebūs ostu, tās no pilsētas centra ir pārceltas tālāk, un līdz ar to mainījusies ir pati Andrejsalas nozīme. Šobrīd ir laiks idejām, kopīgiem un saskaņotiem plāniem, kas pavērtu iespēju dinamiskai un harmoniskai attīstībai Andrejsalā.

Kravas ir prom

Tāpat pirmais notikums ir, ka ogļu pārkraušana Rīgas centrā ir pārtraukta un rīdzinieki Eksporta ostas rajonā to noteikti ir pamanījuši. Tas bija pirmais lielais solis, kas ir noticis. Lēmums par to tika pieņemts pirms 13 gadiem, apstiprinot teritorijas plānojumu. Tobrīd sākās Krievu salas projekts, un šobrīd tas lielā daļā ir noslēdzies. Līdz ar ogļu pārceļošanu uz Krievu salu tika pārvietota šķeldas pārkraušana no Andrejsalas, kas aizņēma samērā lielu teritoriju tajā. Tas pavērtu iespējas līdz šim industriālo ūdensmalu izmantot pilsētniekiem draudzīgāk.

Jāvērti vecie plāni

Andrejsalai pēc būtības jau ir izstrādāts attīstības plāns pirms vairāk nekā 10 gadiem, kur bija ļoti lielas ambīcijas gan uz jaunu apbūvi, gan vēsturisko ēku saglabāšanu, gan promenādes izveidošanu, gan citām lietām. Plāns ir pastāvējis rakstāmgaldā atvilknēs un mallet aizmirsts. Es domāju, ka šobrīd ir īstais brīdis atgriezties pie šiem plāniem un tos paskatīties pašreizējo stratēģisko izmaiņu kontekstā. Patiesībā stāsts nav tikai par Andrejsalu, bet par kompleksu – Andrejosta, Andrejsala un Eksporta osta. Ir jautājums, kā šī industriālā zona varētu transformēties par labu sabiedrības iespējām, piemēram, kā labāk nokļūt pie ūdens. Šobrīd tikai neliela jauniešu daļa zina par iespēju aizbraukt līdz Andrejsalas ziemeļu galam, kur var baidīt saulrietu un Daugavas ainavu. Lielākā daļa sabiedrības salu pagaidām uzskata par industriālu zonu, kur nav brīvā laika pavadīšanas iespēju.

Vēsture jā saglabā

Andrejsala ir Rīgas centra tuvākā laika nozīmīga attīstības izaicinājums ar ļoti plašām iespējām. Kaut vai Andrejsalas Ziemeļu mols – šobrīd tas ir noslēgts pastaigai, jo pastāv drošības riski, bet noslēgts tas ir tieši tādēļ, ka cilvēki jau gāja. Ja šī vieta būtu sakopta un aprīkota, tad piesaistītu daudz cilvēku. Turpat netālu no mola atrodas vecais graudu elevators, vēl mazliet tālāk salā atrodas Rīgas pirmā termoelektrocentrāle un stacijas ēka, kuru Latvijas dzelzceļš izmanto birojiem. Tas ir Rīgas pilsētas vēsturiskais industriālais mantojums, kas mums ir palicis. Šīs celtnes ir jā saglabā. Risinājumi šādām ēkām var būt visdažādākie – tās var būt gan dzīvojamās ēkas, gan koprades telpas, gan izstāžu zāles, gan piemērotas kādai mūsdienu iestādībai, gan biroja telpas kā stacijas gadījumā.

Sliedes var vienot

Liela Andrejsalas daļa ir šķirošanas stacija, kuru klāj sliežu ceļi. Šī teritorija ir neapvertas potenciāls, kuru var izmantot. Jau drīzumā paredzams, ka sliedes šajā stacijā nebūs vajadzīgas vilcieniem sastāvu šķirošanai, un tas ir saistīts ar pievadeļu izbūvi jaunajās kravu pārkraušanas vietās. Vēl nesen bija Vīļņā, kur bijušajā dzelzceļa stacijā ir izveidota, manuprāt, ļoti interesanta vieta, kur notiek dažādi kultūras un sabiedriski pasākumi. Tur ir palikusi dzelzceļa struktūra, sliedes, vagoni, bet tie ir piemēroti sabiedriskajai dzīvei. Andrejsalas šķirošanas stacija teritorija ir daudz plašāka un iespējas daudz lielākas. Līdzko kravu kustības stacijā nebūs, iebraukšana salā būs atvieglota, un tas notiks jau tuvākajos gados, nevis kaut kad nākamajā desmitgadē! Arī pasažieru vilciena satiksmi uz Krasta staciju varētu nodrošināt, izmantojot esošo dzelzceļa infrastruktūru. Šobrīd dzelzceļš ir tas, kas Andrejsalu atdala no Rīgas centra, bet tā lielā iespēja ir apstākļi, ka sliedes var salu ar Rīgu vienot. Es uzskatu, ka sliktākais risinājums būtu šīs sliedes vieglprātīgi nojaukt.

Inerces scenārijs

Lūkojot Andrejsalas dienvienu galu, kas pieguļ Andrejostas kvartālam, ir jau vairāki projekti, kas paredz sabiedriskas nozīmes celtnes, gan satistībā ar jahtu ostu, gan ar iespējām uzņemt viesus. Objektīvi attīstība salā sākas no Andrejostas gala, jo tā ir tuvāk pilsētas centram un inerces vai lēnais attīstības scenārijs tieši tāds arī ir, ka palēnām attīstības vilnis veļas uz priekšu pāri visai salai. Tas, uz ko es ceru, – ka sabiedrība gan valsts, gan pašvaldības personā iesaistītos salas mantojuma saglabāšanā, arī bijušās TEC ēkas nākotnes pielietojuma rašanā. Bija jau ideja, ka tur varētu tapt Modernās mākslas muzejs. Pagaidām šī doma ir pieklususi, bet šī vieta ir jā saglabā, tai ir vēsturiska nozīme, un pati ēka ir pielietojama. Arī no ekonomiskā viedokļa – vecu ēku nojaukšana ir ārkārtīgi dārgs process, ko neatļauj pat bagātajās Eiropas valstīs. Prātīgāk ir ēkas saglabāt, izdomājot tām jaunu pielietojumu. Tas ir arī konkrētās vietas identitātes un pēctecības jautājums.

Zemais stars

Bija sarunas par to, ka Andrejsalā varētu atrasties Rīgas koncertzāle, tomēr patlaban šīs celtnes iecere drīzāk ir pārcelta mazliet tuvāk centram – iepretī Andrejostai. Tomēr uz salas ir iespējami dažādi objekti, piemēram, ūdens atrakciju parks vai konferenču centrs, protams, pielāgojot infrastruktūru. Ir jārekinās ar varbūtību, ka Andrejosta un Andrejsala ar laiku kļūs par krūzīta kuģu piestātni, kas liek domāt par tūristu izklaidi. Šeit ir ļoti daudz ideju, par kurām var domāt kā par varbūtējām Andrejsalā. Arī Andrejostas attīstības koncepcija šobrīd tiek pārvērtēta, un attīstītājiem ir nozīmīgi atrast salas enkura objektu ar lielu magnētismu. Tas, kas, manuprāt, ir būtiski tieši šobrīd – gan teritorijas īpašniekiem, gan attīstītājiem, gan arhitektiem un plānotājiem ir jānāk kopā, lai radītu kopīgu attīstības platformu. Stihiska attīstība būs tas, kas vēlāk var izraisīt konfliktus un strīdus. Nesaskaņoti iecerēti objekti var traucēt viens otram, un tā var zaudēt gan laiku, gan resursus. Pagaidām Andrejsalā viss ir iespējams, bet līdzko taps kaut kas, tas zināmā mērā noteiks arī blakusteritoriju attīstību, proti, to, kā viss izskatās kopā. Šī kopsakarība ir jāatrod vēl pirms projektiem, un esmu atvērts sadarbībai par šādu kopīgu Andrejsalas attīstības platformu. Iespējas paveras jau tagad, un tādēļ jādomā ir tūlīt.

Andrejostas krastmalā esošās kafējnīcas, restorāni, terases, veikali un klubi pamatā ir dažādu nomnieku veidoti ar īslaicīgas lietošanas būves statusu. Eksploataācijas termiņš – 5 līdz 10 gadi.

Andrejostas Dienvidu pārbrauktuve un sliežu ceļi kopumā izmaiņas piedzīvos jau pārrēķinātā laika periodā, sola Rīgas pilsētas Attīstības departamentā. Jau ir izsniegtas būvatļaujas vairāku ēku būvniecībai joslā starp Andrejostas akvatoriju un Eksporta ielu, un piekļūšanai šīm ēkām paredzēts izbūvēt jaunu piebraucamo ceļu, kā arī būs jaunas gājēju iezes uz projektā paredzēto publisko promenādi gar Andrejostas krastmalu. Pašreizējo sliežu ceļu vietā, kas sadala Eksporta ielu un Andrejostu, Rīgas detālplānojumā paredzēti vairāki apbūves kvartāli gar Eksporta ielu. Līdz ar kravas vilcienų nokļūšanu Kundziņsalā, sliežu teritorija, kas līdz šim nodalīja Andrejsalu no Rīgas centra, kļūs par vienojošu elementu.

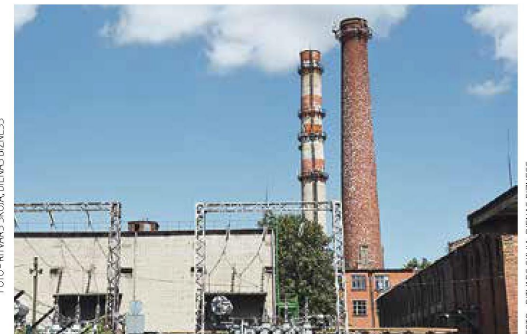
kā arī biznesa perspektīvas.

Īsāk sakot, Andrejsalas nākotnes plāni ir starta pozīcijās un viss vēl ir maināms. «Andrejsalā ir 11 zemes īpašumi un vairāk nekā 50 dažādu telpu un īpašuma nomnieku. Nomnieku struktūra ir ļoti dažāda – gan daudz īslaicīgu nomnieku, gan atsevišķi ilglaicīgi nomnieki. Iepriekš kā Andrejsalas enkurobjekts bija iecerēts Modernās mākslas muzejs, kuru paredzēja veidot bijušajā TEC, tomēr, laikiem ejot, šī ideja ir aizgājusi un patlaban meklējam kaut ko jaunu.» *Dienas Biznesam* sacīja SIA *Jaunrīgas attīstības uzņēmums* valdes priekšsēdētājs Valters Maziņš.

Jānis Goldberg

Andrejostas dienvidu gals piekrīt Jahtu ostas teritorijai un tā arī attīstīsies. Šobrīd te ik ceturtdienu notiek koncerti, bet bīvdienās Andrejostas kvartālā notiek tirdziņi.

Būvniecības ziņā arī šeit teorētiski ir visas iespējas līdzīgi kā Andrejsalas ziemeļos, tomēr ierobežojums ir, ka zona ir samērā šaura.

Vēsturisko Rīgas spēkstaciju rotā divi pamatīgi skursterņi un Rīgas ģerbonis gluži kā uz rātes vai Nacionālā teātra fasādes. Rīgas spēkstacija sāka darboties 1905. gadā kā pirmā Rīgas elektroenerģijas ražotne. Pēc 2. Pasaules kara spēkstaciju pārbūvēja par termoelektrostaciju, un savu darbību tā beidza 2004. gadā. Ēkai ir iespējams plaša tipa pielietojums, izņemot ražošanas funkciju.

VIEDOKLIS

Andrejsala – dzīva vide pilsētas cilvēkiem

Edgars Zalāns,
Rīga Port City pilsētplānošanas konsultants:

Andrejsalas attīstīšana uz vienotas pilsētattīstības koncepcijas pamata ir unikāla iespēja Rīgai – ar jūras transporta mezglu – jaunu pasažieru termināli, blakus pilsētas centram un tā vēsturiskajai daļai, blakus tramvaja lokam, ar izteikti garu iespējamo apbūves fronti gar Daugavu, ar savu unikālu postindustriālu garšu un pietiekami lieliem potenciāliem jaunas apbūves gabaliem, kuros iespējams izvietot arī apjomīgus sabiedriskus objektus. Pareizi plānojot, tā dos kompleksas jaunas apbūves iespējas – ar vietu būtiskiem sabiedriskiem un komerccentriem, ar kompleksu dzīvojamo, viesnīcu un biroju apbūvi, ar vietu izglītības un kultūras apbūvei – 47 hektāros starp Rīgas centru un Daugavu, ar unikālu potenciālu jaunveidojamai promenādei gar ūdens fronti, kas, atšķirībā no pārējā Daugavas labā krasta Rīgas daļas, nav aizņemta ar aktīvu autotransporta maģistrāli un arī ar to nerobežojas. Protams, kā galvenais attīstības priekšnosacījums ir kravu dzelzceļa stacijas un ar to saistīto funkciju pārvietošana, kas šobrīd jau ir projektā. Bet arī pilsētas vai valsts interesei izvietot Andrejsalā būtiskus atslēgas sabiedriskus objektus – kultūras un izglītības – būs izšķiroša loma. Neaizmirsīsim arī, ka Andrejsala ir plānota kā vieta, caur kuras dienvidu daļu plānots savienot Daugavas labo un kreiso krastu, un attīstītāji joprojām gaida, vai savienojums tiks plānots kā tilts vai tunelis – katram no tiem būs cita ietekme uz pieguļošo teritoriju, attiecīgi uz apbūves teritorijas iekšējās infrastruktūras plānošanu. Lai attīstītu Andrejsalu, par šo ir nepieciešami skaidri un paliekoši pilsētas vadības lēmumi.

Dzīva un ilgtspējīga pilsētas apkaime, kas pievelk cilvēkus dzīvošanai, darbam, izklaidei, – tādu vajadzētu redzēt Andrejsalu tuvākajās desmitgadēs. Un tai ir jābūt ne tikai dzīvojamajai un komercapbūvei, kas ir privāto attīstītāju ikdienišķa interese, bet kompleksai un funkcionāli daudzveidīgai apbūvei komplektā ar mūsdienīgu sabiedriskā transporta, gājēju un velosipēdistu infrastruktūru, pārdomātu un kvalitatīvi uzturētu zaļo vidi, kas izvietota Daugavas krastā. Plānojot un attīstot saprātīgi, Andrejsalai būs milzīgs potenciāls, lai noturētu un arī atgrieztu pilsētā tos cilvēkus, kuriem šobrīd labāk patīk Rīgas piepilsētas, nevis pati Rīga.